

Prečo robíme grimasy, keď jeme kyslé alebo trpké jedlo?

Určite sa vyhýbaš jedlám, pri ktorých sa ti tvár stiahne do úškľabku. Tak by to aj malo byť – praje si to tvoje telo.

Telo reaguje na nepríjemné veci, ako napríklad štipľavé či kyslé jedlo, mnohými spôsobmi. Tieto reakcie sa niekedy podobajú mimovoľnej obrane, akoby ťa nechutné jedlo fyzicky napadlo! Podobné reakcie sa vyskytujú aj vo zvieracej ríši. Znamená to, že takmer isto majú primitívny pôvod (a to znamená, že naši predchodcovia, ktorí žili v jaskyniach, robili presne to isté!).

Ak by sa v твоjich ústach ocitla slaná, trpká, kyslá alebo inak odporná či nechutná chemikália (napríklad tvoje vlastné hovienko), kútiky úst by sa ti prirodzene stiahli nadol alebo by ťa naplo na zvracanie, začalo by sa ti tvoriť viac slín, aby sa vyčistili ústa a zriedili by sa škodlivé látky, a pery by

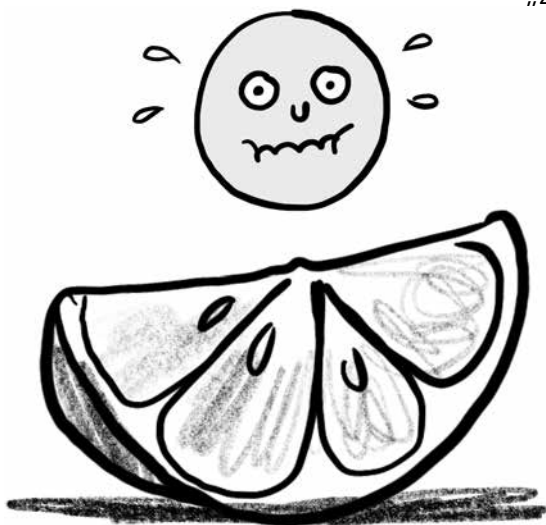

sa ti zovreli, aby sa do úst už nič nedostalo. Ak by na teba tieto nechutné chemikálie niekto hodil, zatvoril by si oči a rukami by si si zakryl tvár.

To sa hádam nikdy nestane, ale čo potom menej nebezpečné, no stále dost nepríjemné veci?

Pri jedlách ako nakladaná zelenina alebo horčica sa zaškľabíme a strasie nás. Tieto reakcie sa nám možno zachovali preto, aby sme varovali ostatných pred zjedením konkrétneho jedla. Vravíme tým:

„Zlá vec! Pozor!“

Naši predchodcovia, ktorí žili v jaskyniach, by pri jedení štipľavej čili papričky nereagovali len úškľabkom, ale hneď by ich naplo a snažili by sa dostať ju z úst. Menej intenzívne signály znechutenia sa vyvinuli neskôr ako primitívne reakcie, ale ich funkcia je rovnaká: varovať ostatných pred nebezpečenstvom alebo nepríjemnou chuťou.

Prečo sa pri cestovaní vlakom alebo autom veci bližšie pri nás pohybujú rýchlejšie ako tie, ktoré sú ďalej?

Môžeš si to vyskúšať, keď budeš vo vlaku alebo v aute na diaľnici.

Najprv si všimneš, že predmety, ktoré sú ďalej, vyzierajú menšie. Na ukážku môžeš použiť svoje ruky: ak jednu držiš blízko pri tvári a druhú natiahneš celú pred seba, natiahnutá ruka sa ti bude zdať menšia, aj keď sú (pravdepodobne) rovnako veľké.

Potom si všimneš, že do rovnako veľkého optického priestoru sa vmestí viac predmetov, ak sú ďalej. Ak má vzdialenejšia ruka zdanlivo polovičnú šírku než bližšia ruka, do rovnakej šírky sa vmestia dve ruky.

Zatiaľ rozumieš?

Nakoniec si predstav niečo, čo sa hýbe. Napríklad, že ukazovákom pomaly prechádzaš z jednej strany dlane na druhú. Ak by sa pohyboval rovnakou rýchlosťou, keď je dľaň ďalej, prešiel by rovnakú skutočnú vzdialenosť (šírku dlane), ale zdalo by sa, že prešiel len polovicu. Preto by mu trvalo raz tak dlho, aby to vyzeralo, že prešiel rovnakú vzdialenosť. Vzdialené veci sa v skutočnosti nepohybujú pomalšie, len to tak vyzerá.

Ale niekedy sa zdá, že sa hýbu aj veci, ktoré sú určite nehybné, napríklad stromy a domy. Prečo je to tak? Aj to si môžeš vyskúšať na sebe.

